

Asia: VN/21836/2021

Lausunto luonnoksesta kansalliseksi luonnon monimuotoisuusstrategiaksi 2035

Strategian lähtökohdat

Greenpeace Norden kiittää mahdollisuudesta lausua luonnoksesta kansalliseksi luonnon monimuotoisuusstrategiaksi 2035 ja lausuu seuraavaa.

Kokonaisuutena Greenpeace näkee, että strategian lähtökohdat on kuvattu pääosin hyvin ja selkeästi. Kuten luvut 1 ja 2 tiivistävät: Uuden strategian myötä Suomen suurin haaste on onnistua siinä, missä aikaisemmin epäonnistuttu: luontokadon pysäyttämässä. Tämä edellyttää, että aiempien epäonnistumisten syyt tunnistetaan ja esteitä poistetaan. Tarvitaan konkreettisia, mitattavia ja seurattavia tavoitteita sekä aikaisempaa systemaattisempaa vaikuttamista luontokadon taustalla oleviin juurisyihin.

Kuitenkin kohdassa 2.2 on valitettavasti jo päivityksen tarve, mikä heittää epäilyksen sille, kuinka vakavasti tavoitetta vieläkään otetaan: EU:n jäsenvaltioiden odotettiin vuoden 2022 loppuun mennessä esittävän, mihin toimiin ne sitoutuvat suojelualueverkoston kehittämiseksi kohti 30 % suojelupinta-alaa ja jäljellä olevien vanhojen ja luonnontilaisten metsien suojelemiseksi, jne. Suomi ei tässä kuitenkaan onnistunut. Olisi syytä kirjoittaa auki sekä aikataulussa epäonnistuminen että sen syyt.

Strategian päätavoite ja tarkemmat tavoitteet

Greenpeace toteaa, että strategian päätavoite on sekä oikea että välttämätön: Vuoteen 2030 mennessä luontokato on pysäytetty ja luonnon monimuotoisuus elpyy. Tästä tavoitteesta ei voi tinkiä.

Päätavoitetta tukevat muut tavoitteet kaipaavat kuitenkin vielä tarkennusta ja selkeytystä sen varmistamiseksi, että **kansallisen strategian tavoitteet ovat kaikilta osin linjassa YK:n ja EU:n 2030 biodiversiteettitavoitteiden kanssa**. Niiltä osin, kun tavoitevuodeksi on määritetty 2030:n sijaan 2035 on oltava selkeää, miksi. Lähtökohtana on, että kansalliset tavoitteet eivät saa olla (tai edes saa vaikuttaa olevan) kansainvälisiä sitoumuksia heikommat.

Taulukon 1 tarkemmista tavoitteista moni (erityisesti paineiden vähentämiseen ja juurisyiden puuttumiseen liittyvä) on luonteeltaan mahdollistavia. Silloin niiden tavoitevuosien olisi syytä olla aikaisempia kuin 2030 tai 2035, jotta ne keinoina ehtivät mahdollistaa. Tämä koskee erityisesti riittävää rahoitusta (16) sekä johdonmukaista julkista hallintoa (14).

Tavoitteissa (koskien juurisyitä ja paineiden vähentämistä) tulisi kirjata auki selkeämmin myös se, että monimuotoisuustavoitteiden toteutumista estävä lainsäädäntö, julkiset rahavirrat ja ristiriitaiset tavoitteet tunnistetaan, nimetään ja korjataan tulevalla hallituskaudella (jotta muutokset ehtivät vaikuttaa 2030 ja 2035 tavoitteisiin).

Luonnon tilan tavoitteet

Metsiä koskevat tavoitteet T 3.1 ja sen alatavoitteet jäävät vielä riittämättömiksi talousmetsien lajiston turvaamisessa. Lahopuun vähimmäismäärää tulee nostaa, ja kookkaille ja vanhoille puille asettaa numeerisia tavoitteita.

Suojelu ja ennallistaminen

Greenpeace pitää erityisen merkittävänä tavoitteita 7 ja 8 alatavoitteineen, jotka ovat sekä tavoiteltavia sinänsä että välttämättömiä päätavoitteen saavuttamiseksi.

Suojelupinta-alan tulee kasvaa 30 prosenttiin Suomen maa-alueiden sekä merialueiden pinta-alasta. Tavoite on välttämätön, ja se on saavutettava luontotyypeittäin ja alueellisesti kattavasti.

Greenpeace kannattaa vahvasti elinympäristökohtaisia suojelutavoitteita 10 prosentin tiukan suojelun toteuttamiseksi, alueellisesti kattavalla toteutuksella. Pidämme luonnoksessa esitettyä 630 000 hehtaarin metsämaiden lisäsuojelua *minimitavoitteena* ja kannatamme sen toteutuksen vahvaa painotusta valtion mailla.

Greenpeace toteaa, että metsämaasta, joka on keskeisin maaluokka Suomen luonnon monimuotoisuuden suojelussa, on lakisääteisesti ja pysyvästi hakkuilta suojeltu vain 6,1 prosenttia ([kategoriat 1A ja 1B.1](#)). Näin ollen suojellun metsämaan pinta-alan nostaminen vähintään kymmeneen prosenttiin koko maan tasolla tarkasteltuna edellyttää tosiasiaassa **enemmän** kuin 3,1 prosenttiyksikön (tai 630 000 hehtaarin) kasvua nykyiseen. Greenpeace katsoo, että metsien tärkeiden rakennepiirteiden ja prosessien turvaaminen edellyttää alueiden tiukkaa suojelua.

10 % tiukan suojelun tavoitteen tulee luonnollisesti olla linjassa EU:n 2030 aikataulun kanssa (ei 2035, vaan 2030 mennessä) ja suojelu tulisi toteuttaa maantieteellisesti kattavasti. Luontopaneeli on esittänyt hehtaaritavoitteita kullekin maakunnalle, mikä on hyvä lähtökohta kattavuuden saavuttamiseksi.

Greenpeace pitää sitoutumista välttämättömänä, ja sen tulee ohjata poliittista päätöksentekoa tulevina hallituskausina.

Vanhojen ja luonnontilaisten metsien suojelu ei voi odottaa vuoteen 2030, vaan vaatii välittömiä toimia. Ensimmäisenä ja välittömänä toimenpiteenä luonnonmetsät valtion mailla on asetettava hakkuukieltoon. Näitä ovat metsät, jotka täyttävät METSO-ohjelman I- ja II-luokan kriteerit. Näiden metsien ympärille on tärkeää rajata riittävän leveät suojavyöhykkeet. Luonnonmetsätyöryhmän esimerkkikohteet osoittavat, että tällaisia metsiä löytyy Metsähallituksen mailta, suojelun ulkopuolelta yhä runsaasti. (Ks. Aalto Ari et al (2022) [Suomen valtion suojelemattomat arvometsät, osa II](#))

Paineiden vähentäminen ja juurisyihin puuttuminen

Greenpeace yhtyy strategian näkemykseen, että luonnonvarojen ylikulutus, maankäyttö ja rakentaminen ovat luontokadon merkittävimpien syiden joukossa niin Suomessa kuin maailmanlaajuisestikin. Suomessa erityisesti metsätalouden harjoittamisesta johtuvat syyt, mukaan lukien soiden ojitus, ovat aiheuttaneet uhanalaistumista.

Edellisen monimuotoisuusstrategian tavoitteet jäivät suurelta osin toteutumatta. Uudessa strategiassa tulee esittää resurssit ja keinot, joilla muutokset tapahtuvat, ja joilla yhteiskunnan eri sektorit saadaan sitoutumaan strategian tavoitteiden toteuttamiseen.

Tavoitteessa 10 linjataan, että kulutus ja tuotanto ohjautuvat tuotteisiin ja palveluihin, jotka aiheuttavat nykyistä merkittävästi vähemmän haittaa luonnon monimuotoisuudelle Suomessa ja ulkomailla. Yleistason tavoite ei kuitenkaan kiinnitä huomiota luonnonvarojen intensiivisesti käyttävän teollisuuden, esimerkiksi metsäteollisuuden, välttämättömään rakennemuutokseen, jossa sektorin on sopeuduttava rajoitettuun raaka-aineen tarjontaan.

Suomella on ollut keskenään ristiriitaisia strategioita, mikä estää tavoitteiden saavuttamista. Suomea ohjaavien strategioiden, mukaan lukien luonnon monimuotoisuusstrategian, pohjaksi tulee tunnistaa vahva kestävyys. Kehityksen tulee olla luontoperustaista. Jos sosiaalinen ja taloudellinen kestävyys arvotetaan luontoperustaisen kehityksen kanssa samantarvoiseksi, monimuotoisuusstrategian tavoitteet uhkaavat jäädä toteutumatta. Tällöin ei noudateta vahvan kestävyuden periaatetta, mikä uhkaa myös sosiaalista ja taloudellista kehitystä, jotka perustuvat luonnon asettamiin rajoihin.

Saamelaiset ja luonnon monimuotoisuus

Saamenmaalla sijaitsevat Suomen luonnontilaisimmat laajat metsäalueet. Useat saamelaispaliskunnat ovat esittäneet alueen luonnonmetsien tiukkaa suojelua lailla. Saamelaisen kulttuurin, etenkin perinteisen poronhoidon turvaaminen edellyttää, ei vain näiden luonnonmetsien vaan koko saamelaisen kulttuurimaiseman suojelua ja ennallistamista. Tämän saavuttamiseksi valtion hallinnassa olevilla mailla saamelaisalueella olisi lopetettava teollinen metsätalous, ja maat olisi siirrettävä kokonaisuudessaan suojeluun ja ennallistamiseen. Yksi toimiva vaihtoehto olisi näiden maiden siirtäminen Metsähallituksen Luontopalvelujen hallintaan ja taseeseen.

Tavoite, jonka mukaan luonnon monimuotoisuuteen ja ilmastonmuutoksen hillintään ja siihen sopeutumiseen liittyvässä päätöksenteossa kunnioitetaan saamelaisten itsemääräämisoikeutta ja toimenpiteiden toteuttamiseen on osoitettu riittävät resurssit, on kansainvälisten ihmisoikeussopimusten mukaan velvoittava. Maan ja luonnonvarojen käytössä on noudatettava saamelaisalueella poikkeuksetta vapaan, tietoon perustuvan ennakkosuostumuksen periaatetta.

Suomi maailmalla

Strategian tavoitteena on, että Suomen YK:n ja EU:n kautta vaikuttaminen syvenee. Greenpeace toteaa, että erityisesti Suomen toimintaa EU:n päätöksenteossa eivät ole ensisijaisesti ohjanneet luontokatoa torjuvat periaatteet. Strategiassa olisi tarkemmin määriteltävä, miten Suomen elinkeinopoliittiset ja monimuotoisuusstrategian tavoitteet harmonisoidaan Eurooppa-neuvoston Suomen kantoja muodostettaessa, vahvan kestävyuden periaatteen mukaisesti.

Muita huomioita luonnoksesta

Strategian tulisi tunnistaa selkeämmin nykyisen lainsäädäntömme rakenteelliset esteet, kansalaisten oikeusturvankin toteutumisen kannalta. Tässä huomionarvoista on esimerkiksi korkeimman hallinto-oikeuden presidentti Kari Kuusiniemi hallintotuomioistuinpäivän 19.3.2021 puhe, jossa hän ilmaisi huolensa suomalaisen ympäristölainsäädännön kyvystä vastata ilmastonmuutoksen ja luontokadon estämiseen, viitaten suomalaisen ympäristölainsäädännön rakenteellisiin, rajoittaviin piirteisiin ja toisaalta lainsäätäjän tehtävään antaa ilmastonmuutoksen ja luontokadon torjuntaan tarvittavat välineet.

Ks. KHO:n tiedote 19.3.2021: [Presidentti Kari Kuusiniemi: Oikeusvaltion uhkatekijät ja ilmastonmuutos huolenaiheita](#) sekä itse hallintotuomioistuinpäivän puhe.

Greenpeace Nordenin puolesta,
Kaisa Kosonen
ilmastoasiantuntija
kaisa.kosonen@greenpeace.org